

คับใจ

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราตั้งใจ ตั้งใจฟังธรรมเนาะ ฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อบ่มเพาะน้ำใจ หัวใจของเรา หัวใจของเรา เราบวชมา เห็นไหม เราบวชมาเราต้องการที่นี้ เราต้องการสังฆธรรมอันนี้ ถ้าเราต้องการสังฆธรรมอันนี้ ถ้าสังฆธรรมอันนี้มันปรากฏขึ้นกลางหัวใจของเราเนาะ สิ่งที่มีความสงสัยทางโลกนี้จบเลย สามโลกธาตุนี้จบเลย แต่มันเป็นสิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันเกิดความสงสัยในตัวของเราเอง เราสงสัยสามโลกธาตุ สงสัยไปหมดเลย

ฟังธรรม ๆ เพื่อบ่มเพาะ บ่มเพาะเพื่อให้เรามีสติมีปัญญาไง ถ้าเรามีสติมีปัญญานะ เราก็มีสติปัญญาสั้นเหลืออยู่แล้ว เราศึกษามาเรามีประสบการณ์ชีวิตมาขนาดนี้ สติปัญญาของเรา มันมหาศาล แล้วเราจะมาฟังธรรมเรื่องอะไร ฟังธรรม ๆ ฟังธรรมเป็นสังฆธรรม เป็นสังฆธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาศึกษานะ ศึกษาก่อนที่จะมาปกครอง ๑๘ วิชาทางโลกที่เขามีศึกษาจบหมดเลย

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ก่อนอยู่ ๖ ปี แล้วจะมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้เองโดยชอบที่สิ่งในโลกนี้ไม่มี ๑๘ วิชาที่ทางโลกเขาศึกษากันนั่นนะเจ้าชายสิทธัตถะไปศึกษามาหมดใจ ศึกษามาจะเป็นกษัตริย์ จะปกครองเตรียมตัวมาพร้อม นี่พูดถึงปัญญาทางโลกใจ

นี่ก็เหมือนกัน ฟังธรรม ๆ เพื่อบ่มเพาะหัวใจของเรา หัวใจของเราเรามีสติมีปัญญาขนาดนี้จะต้องฟังธรรมอะไร นั่นละทิกฺขุมานะ ทิกฺขุอันนั้นเกิดขึ้น แล้วทิกฺขุอันนั้นเกิดขึ้นมันจะเข้ามาสู่ใจของตัวไม่ได้เลย เพราะอะไร? เพราะทิกฺขุอันนั้นมันส่งออก ถ้าส่งออกแล้วมันเกิดความแก่กล้า ความแก่กล้าแล้วมันปิดบังตัวมันเอง แล้วมันอวดตัวว่ามันมีความรู้ อวดตัวว่ามันมีปัญญา แต่เอาตัวมันไม่รอด เพราะมันไม่รู้จักตัวมันเองใจ

ถ้ารู้จักตัวมันเอง ฟังธรรม ๆ บ่มเพาะอย่างนี้ บ่มเพาะด้วยศรัทธาบ่มเพาะด้วยความเชื่อ
ใจ ถ้าบ่มเพาะ เห็นไหม ดุสิต ผลไม้มันะ เวลามันแก่มันหลุดออกจากขั้วมันเองโดยธรรมชาตินะ
ผลไม้มันแก่แล้วมันกลับไปอ่อนอีกไม่ได้ มันต้องหลุดจากขั้วมันไป มันหล่นสู่โคนต้น

แต่หัวใจของเราละ มันเคยแก่ไหม ความรู้สึกนึกคิดของเรา ความทุกข์ความยากมันเคย
แก่ไหม มันเคยหลุดจากขั้วมันไปไหม พอมันเปื้อน่ายขึ้นมามันก็จางคลายไป เดี่ยวมันก็เกิด
มาอีกละ มันความคิดเรา ความทุกข์ความยากในใจมันไม่เคยหลุดจากหัวใจไปเลย มันไม่เห็น
เหมือนผลไม้ เห็นไหม ผลไม้เวลามันแก่ มันแก่แล้ว มันสุกแล้วมันหลุดจากขั้ว มันตกอยู่กับ
โคนต้นนั้น มันหลุดจากขั้วของมันไป เพราะมันเป็นผลไม้ มันเป็นสิ่งที่ เป็นอาหารของชาวโลก
เขา

แต่ของเรา ในหัวใจของเรา แล้วเรารู้ตัวเรารู้ตัวว่าเรามีสติปัญญา สติปัญญาอย่างนี้ถ้า
วางไม่ได้ทำสมาธิไม่ได้หรอก ที่เป็นสมาธิกันไม่ได้ก็เพราะว่าทิฏฐิมานะในใจเรานี้แหละ
ถ้าทิฏฐิมานะ เห็นไหม เรากำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ด้วยอดตา หิ อดตโน นาโถ ตน
เป็นที่พึ่งแห่งตน ตนเห็นโทษของมันไง ถ้าตนเห็นโทษของมัน ตนพยายามบ่มเพาะใจ ตบะ
ธรรมใจ เรามีสังขจะมีตบะธรรมของเราแผดเผาใจ แผดเผาหัวใจ เห็นไหม เขาจะตีเหล็ก เขา
ต้องตีเหล็ก เขาต้องเอาเหล็กเข้าสู่เตาเผาให้มันแดงเลย มีความร้อนออกจากเตามากี่ตี ตีเพื่อ
อะไร เพื่อจะขึ้นรูปให้มันเป็นสิ่งใดก็แล้วแต่ ตบะธรรมจะแผดเผาหัวใจ บ่มเพาะ ๆ อย่างนี้

ถ้ามีสติปัญญานี้ปัญญาทางโลก ปัญญาทางโลกก็กิเลสพาใช้ ยิ่งศึกษาขึ้นมาฐานะของ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั่วไปหมด แล้วไม่มีสิ่งใดตกค้างในใจเลย เวลาจำได้ก็จำได้
เวลามันลืมแล้วก็ทบทวน ๆ อยู่อย่างนั้น สิ่งใดที่มันเป็นประโยชน์กับเราละ เห็นไหม ศึกษา
ศึกษามาเพื่อปฏิบัติ เรามีปัญญาเลี้ยงชีพ ปัญญาของเรา ก็เพื่อการดำรงชีพของเรา ถ้าดำรงชีพ
ของเรา ถ้าดำรงชีพของเรา ชีวิตของเราแล้วสิ่งใดจะช่วยเหลือมันได้ละ สิ่งใดจะเป็นประโยชน์
กับหัวใจนี้โดยแท้จริงละ

ถ้าประโยชน์โดยแท้จริงนะ ทางโลกเขา ๆ ไม่เชื่อนรกสวรรค์นะ เขาบอกว่าเขียนเสียให้
วักลัว เขาไม่เชื่อนะ เวลาทำบุญ ๆ พระเอาแต่ได้ เพราะได้ถึงให้ทำบุญ ทำบุญกับพระ แล้ว
ทำบุญกับพระ ๆ เอามาทำไม ดุสิต ครูบาอาจารย์ของเราท่านจะรับมาทำไหม ครูบาอาจารย์ที่เป็น

ธรรมท่านรับสิ่งนั้นมาก็เพื่อสงเคราะห์โลก เพราะเอาไว้ เห็นไหม เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเป็นอสรพิษนะ เงินเป็นอสรพิษมันกัดหัวใจของคนทั้งนั้น

เวลาทำบุญเขาจะทำบุญก็เพื่อบุญกุศลของเขา บุญกุศลของเขา กระทำคุณงามความดี ไปนรกไปสวรรค์ เขาบอกว่าเขียนเสือให้วัวกลัวใจ เอาสิ่งนั้นมากรรโชกทรัพย์กัน แล้วเวลาเราเป็นพระ เราบวชมาเป็นพระ มรรคผลนิพพานมันจริงหรือเปล่า เห็นไหม ทางโลกเขาไม่เชื่อ นรกสวรรค์ ไอ้พวกนักบวชขึ้นมาก็ว่ามรรคผลจะมีจริงหรือเปล่า ถ้ามีจริงก็มีจริงโดยจินตนาการของตน

ครูบาอาจารย์ท่านมีจริงของท่านนะ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านมีความเป็นจริงของท่าน ท่านแสดงธรรมขึ้นมาสั่งคนเชื่อถือ เห็นไหม เราก็วางมาดเลย เหมือนเปรี้ยะเลย เหมือนเปรี้ยะเลย แล้วมันมีอะไรเป็นความจริงบ้างล่ะ มันไม่มีอะไรเป็นความจริงเลย ไม่มีอะไรเป็นความจริงเพราะสิ่งนั้น เห็นไหม ดูลิ สิ่งที่ว่าปัญหาทางโลกๆ เราก็ศึกษามา ปัญญาเรารู้ทั้งนั้น แล้วทำไมเรามาศึกษาเรื่องธรรมะไม่ได้ ทำไมศึกษาวิจัยไม่ได้

คับที่อยู่ได้ คับใจอยู่ยาก หัวใจมันคับแคบ หัวใจมันคับแคบมันจะอยู่ที่ไหนล่ะ แล้วก็เลสมันอยู่ที่ไหน ที่ว่าคับที่อยู่ได้ คับใจอยู่ยาก เวลาเขาคับที่คับทาง เห็นไหม คนเราเวลาศุนย์อพยพ เขาต้องไปรวมกันอยู่นั้น เพราะอะไร เพราะคนมันหนีภัยกันมา จะคับแคบอย่างไรมันก็ทนอยู่กันได้ มันเห็นอกเห็นใจกัน เห็นไหม คับใจๆ นะ คับใจสิ่งที่มันบีบคั้นในหัวใจ คับที่อยู่ได้คับใจอยู่ยาก พอคับใจคับแคบหัวใจ

แล้วนี่ก็เหมือนกัน ที่ว่าจะแกกเลสๆ แล้วกิเลสมันอยู่ที่ไหน นี่ไงคับใจ ทั้งคับหัวใจ ทั้งตั้งเครียดในใจ ทั้งบีบคั้นในใจ แล้วดูสิ เขาจะตีเหล็กเขาต้องเอาเหล็กนั้นเข้าเตาเผา เพื่อให้อุณหภูมิเพื่อที่จะตีขึ้นรูปของมัน แล้วจิตใจของเราถ้าไม่มีการกระทำ ไม่มีกิจจญาณ สัจจญาณ ถือว่าบรรลุดุธรรมได้อย่างไร ถ้ามันไม่มีสัจจะความจริง มันเป็นเรื่องสัญญาอารมณ์ทางโลกไป สัญญาทางโลกมันก็จินตนาการไป เรามีปัญญาเราศึกษาได้ไง

ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติมา ท่านสั่งสอนเรามา สั่งสอนมาเพื่อปฏิบัติให้เป็นตามความเป็นจริงขึ้นมา ให้มีมรรคมผลขึ้นมาในหัวใจ ศึกษาๆ เพื่อลดละกิเลส ไม่ใช่ศึกษามาถือตัวถือตน ศึกษาว่ามีความรู้ ความรู้อะไร ความรู้อย่างนั้นเป็นความรู้ของกิเลสนะ ความรู้

กิเลสที่มันฟูออกมา ส่งออกไป ถ้าส่งออกมันมีแต่ความทุกข์ความยากทั้งนั้น เห็นไหม คับใจๆ นั้นหัวใจมันทุกข์มันยาก มันไม่เห็นตัวมัน จะไปเอาเรื่องคนอื่นไป นี่ส่งออกหมดละ นี่สำคัญ ตันๆ แล้วส่งออกไปข้างนอก ส่งไปหาใคร ส่งออกไปข้างนอกประโยชน์อะไร

นี่ไง อุดตา ที อุดตัน นาโถ ตันเป็นที่พึ่งแห่งตน เขาต้องเข้ามาชำระล้างจิตใจของเราให้ เขาต้องเข้ามาล้างในหัวใจของตน ถ้าหัวใจของตน เห็นไหม ปฏิสนธิจิต เพราะจิตเวียนว่ายตาย เกิดในวัฏฏะ มันเห็นโทษของมันไง ถ้าเห็นโทษของมัน เห็นไหม มันไม่ล้งเลงสยเลยนะ ว่ามัน มาอย่างไร ที่บอกว่า ทางโลกเขาๆ บอกรกสรวรรค์นี้เขียนเสียให้วักแล้ว

เวลามาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ มันเขียนเสียที่ ไหน มันเป็นจริง ๆ ของมันนะ ก็มันเป็นความเข้าใจจริง ใครไปแก้ไขความเป็นจริงได้ละ ใครไป แก้ไขประวัติศาสตร์ได้ ใครไปแก้ไขจักรวาลได้ จักรวาลมันเป็นของมันธรรมชาติของมันอย่าง นั้น นักวิทยาศาสตร์เขาไปรู้ไปเห็นมันเท่านั้นเอง ของมันมีของมันอยู่ เราจะมีพลังงานอะไร จะ ไปสร้างจักรวาลขึ้นมาเรามีพลังงานอะไร ในโลกมีพลังงานพอไหมที่จะสร้างจักรวาลอย่างนี้ ขึ้นมา มันไม่ได้หรอก มันเป็นไปได้ มันเป็นโดยธรรมชาติโดยสัจจะที่มันเป็น มันเป็นของมัน บิกแบงมันทำให้เกิดจักรวาลต่างๆ มันก็มีของมันอย่างนั้น

นี่ก็เหมือนกัน นรกสรวรรค์มันก็มีของมันอยู่อย่างนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาตรัสรู้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเห็นเข้านะ เห็นไหม รู้เห็นเข้ามันเป็นอย่างไร มันมาอย่างไร ท่านก็เอามาอธิบายให้พวกเราฟัง ท่านรู้ท่านเห็นของท่านอย่างนั้น แล้วบุพเพนิ วาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณต่างหากที่มันชำระล้างกิเลสในใจขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลามันชำระล้างในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็น ใจไหม ถึงไม่ไปกับเขา

ในเมื่อสามโลกธาตุ ในโลกกามภพ รูปภพ อรูปภพ มันมีของมันอยู่อย่างนั้น นรก สรวรรค์มันมีของมันอยู่อย่างนั้น มันเป็นความจริงของมันอยู่อย่างนั้น จิตต่างหาก จิตต่างหากที่ เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จิตต่างหากๆ อาสวักขยญาณมาทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ได้เองโดยชอบ อันนี้ต่างหาก ถ้าอันนี้ต่างหากมันเป็นความจริง นี่ พระพุทธศาสนาใจ ตรัสรู้เองโดยชอบใจ มันก็สมบูรณ์ เห็นไหม นรกสรวรรค์มันก็เรื่องโลกที่เขา

ไม่เชื่อกัน มันมีของมันอยู่อย่างนั้น เชื่อไม่เชื่อกันเป็นเรื่องความเชื่อ ความจริงมันเป็นอยู่อย่างนี้

ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เพราะสังกรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาทำไมมันเป็นอย่างนี้ บุพเพนิวาสานุสติญาณย้อนอดีตชาติไปตั้งแต่พระเวสสันดรไป ทศชาติ แล้วเลยจากนั้นไป เพราะเหตุมันมาอย่างนี้ เห็นไหม เวลาตรัสรู้แล้วเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีคนเคารพบูชา เขาบอกว่าก็เพราะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไม่ใช่ เป็นเพราะท่านสร้างของท่านมา ท่านได้เสียสละของท่านมา ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ท่านทำของท่านมา มันต้องมีเหตุมีผล มันมีที่มาที่ไปของมัน มันจะลอยมาจากฟ้า เป็นไปไม่ได้

เพราะการกระทำอันนั้น มันได้สร้างบุญญาธิการขึ้นมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะบารมีเต็มขึ้นมา แล้วด้วยความชวนชวายเป็นท่าน ด้วยการกระทำของท่าน ท่านถึงตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การกระทำอันนั้นท่านได้สร้างมามาหาศาล สิ่งที่ว่าตั้งแต่พระเวสสันดรไป คูลีเสียสละทุกอย่าง เสียสละหมด เสียสละกัณหาชาติ เสียสละทั้งนั้นเลย ทั้งลูกทั้งเมียเสียสละหมด เสียสละ เสียสละให้เขา ๆ

แต่เวลาจะตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ตรัสรู้ได้เองโดยชอบ ด้วยมรรค ด้วยผลในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอาอันนี้ไป ๆ สอนนางพิมพา ไปสอนพระเจ้าสุทโธทนะ ไปสอนพ่อสอนแม่ นี่สอนหรือสัตว์ชนสัตว์ เอาไปหมดใจ เวลาเอาไปหมดมันเกิดมาจากไหน ก็เกิดจากอำนาจวาสนาอันนี้ไง จากสัจจะความจริงอันนี้ไง สัจจะความจริงอันนี้ สัจจะความจริงอันนี้ เห็นไหม นี่ไง แล้วมันถึงว่ามรรคผลมีหรือเปล่าละ

เวลาทางโลกเขาไม่เชื่อว่านรกสวรรค์จะไม่มีจริง ว่าเขียนเสียให้ว้าวกลัว เขียนเสียให้ว้าวกลัวด้วยกิเลสด้วยกิเลสตัดความทะยานของเขา แล้วพยายามพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ว่ามันไม่มี จะลบล้างสิ่งนี้ว่ามันไม่มี จะลบล้างหรือไม่ลบล้างมันก็เป็นของมันอยู่อย่างนั้น แล้วมันเป็นอำนาจวาสนาของคนอีกต่างหาก อำนาจวาสนาของคนที่เขาทำได้ เขาทำได้ แล้วธรรมที่รู้ได้ด้วยสติสัมปชัญญะ รู้แล้วสังเวช ธรรมสังเวช รู้แล้วมันสลดหดหู่หัวใจ รู้แล้วเราจะไม่ทำความชั่ว

ทำดีทำชั่ว กรรม เห็นไหม กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่าง ๆ กัน แล้วทำชั่วมันก็ไปลงนรก อเวจี ทำดีมันก็ไปสวรรค์ เห็นไหม รู้แล้ว ๆ ธรรมสังเวช รู้แล้วมันเตือนสติ รู้แล้ว เขาไม่ใช่รู้ แล้วเอามาคุยอวดคุยไม้ คุยอวดคุยไม้ไม่มีประโยชน์หรอก

ดูสิ ในปัจจุบัน เห็นไหม ดูสิทางฝ่ายมิชฌาภิกษุเข้าทรงทรงเจ้ากัน รู้ไปหมด บ้วนน้ำลาย ใส่หัวเป็นบุญเป็นกุศลหมด มันเป็นอย่างนั้นจริง ๆ เหนอ เราทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วประสาของเราไง ถ้ามันประสาของเรา ถ้ามันสังจะความจริงมันทำขึ้นมาจะเป็นประโยชน์กับเราอย่างนี้ไง

ถ้าทำจริงขึ้นมา ทำจริงขึ้นมาเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเห็น รู้ถึงความ เป็นไปไง เพราะอะไร ความเป็นไปเพราะความเป็นไปในบุพเพนิวาสานุสติญาณไง ทำไมมันถึง เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมา รื้อสัตว์ชน สัตว์ด้วยการแสดงธรรมของท่าน ด้วยคุณประโยชน์ของท่าน ด้วยเนือนาบุญของโลก ด้วยความ ศรัทธาของชาวโลกเขา เขาถึงได้มาทำบุญกุศลกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นแรง ปรรณามัน เป็นสิ่งที่เขาเชื่อถือศรัทธา มันเป็นความเจตนาอันบริสุทธิ์ของเขา

มันเป็นข้อเท็จจริงที่มันเกิดขึ้นมาจากคุณงามความดีจากกรรมดีทั้งนั้น มันเป็นกรรมดีมี การกระทำ มันเป็นของมันอยู่อย่างนั้น แล้วใครบอกว่าเพราะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าเขาถึงมาทำของเขา มันมีที่มาที่ไปไง นี่ไงพูดถึงถ้ามันมีที่มาที่ไป เห็นไหม ดูสิ เวลา ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็รู้อะไรของท่านไง คับที่อยู่ได้คับใจอยู่ยาก ใจ เวลาคับที่ขึ้นมา คับที่ถ้าคนที่เป็นธรรมมันก็เจือจางกัน แบ่งปันกัน

เราอพยพมา เราหนีภัยกันมา ถ้ามันไม่มีที่พึ่งอาศัย เราก็อยู่กันด้วยน้ำใสใจจริง อยู่กัน ด้วยน้ำใสใจจริงมันก็อยู่กันได้ จะคับที่มันก็แบ่งปันกันได้ แต่คับใจ ๆ ในหัวใจใครจะช่วยเหลือ เจือจางกัน เวลามันคับใจขึ้นมามันต้องเป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น เลยละ ถ้ามันเป็นสังฆธรรมในลัทธิศาสนาอื่น เขาก็ปลอมประโลมกันว่าแล้วแต่พระเจ้าจะ บันดาลเลยยอมรับไปหมดเลย

แต่ของเราไม่ใช่ ของเราไม่ใช่หรอก เวลามันหมักหมมในหัวใจ มันคับหัวใจเพราะอะไร ละ เพราะว่าสติปัญญาเราอ่อนด้อย เพราะด้วยอำนาจวาสนาของเรา เราเชื่อตาม ๆ กันไป เห็น

ไหม แล้วยิ่งกิเลสมันฟูขึ้นมา มันพลิกแพลงขึ้นมาโดยอ้างอิงธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ มันยิ่งพลิกแพลงไปใหญ่เลย นี่ไง

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมามันต้องแก้ไขนี้ไง อตตาทิ อตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน แต่ตนต้องมีสติปัญญา ตนต้องมีกำลังของเราขึ้นมา เพราะอตตาทิ อตตโน นาโถ ด้วยกิเลสใจ เชื่อโดยกิเลส เห็นไหม บอกว่าเราทำของเราได้ไง แล้วเราก็คิดจินตนาการของเราไปไหน จินตนาการของเราไป เห็นไหม

ดูสิ พระพุทธศาสนา แล้วก็ศาสนาพราหมณ์อย่างนี้ ในสมัยพุทธกาลองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม พราหมณ์เขาไหว้ทิศ เราก็มองเหมือนกันแต่ไม่ไหว้อย่างนี้ เขาไหว้ทิศเขาก็กราบทิศ กราบทิศเขาไหว้จริง ๆ เขาไหว้ของเขาด้วยกิริยา ไหว้ด้วยความเชื่อ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไม่เป็นอย่างนั้น ถ้าไหว้ทิศของเรา เราก็มอง แต่ทิศเบื้องบนคือครูบาอาจารย์ ทิศเบื้องหน้าคือพ่อแม่ ทิศเบื้องซ้ายคือหมู่คณะเป็นเพื่อน เห็นไหม ทิศเบื้องล่างคือบ่าวไพร่ เราก็มองทิศ เราเคารพบูชา เราก็มองทิศเหมือนกัน

เวลาศาสนาพราหมณ์เขานะ เขาบอกเขาล้างบาปๆ ใจ เขาลงน้ำล้างบาป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก อ้าย ศาสนาพุทธก็ล้างบาปเหมือนกัน เราก็มองแต่ก็ไม่ล้างแบบนี้ ไม่ล้างแบบนั้น เขาล้างบาปเขาก็มองน้ำอาบน้ำเพื่อความสะอาดบริสุทธิ์ของเขา เพื่อไปสวรรค์ของเขา แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าต้องมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา มีตบะธรรม มีตบะธรรมเข้าไปชำระล้างบาปกรรมในหัวใจ

นี่ไงเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดูสิในสมัยพุทธกาล พวกพราหมณ์ พวกฮินดูนะ เขาได้แย่งธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตลอด เขาก็ทำแต่ทำในมุมมองของเขา ในมุมมองของเขาก็ในมุมมองของโลก ในมุมมองของสิ่งที่จินตนาการกันได้ ตรรกะทำตามๆ กันมาไง ทำตามๆ กันมาแล้วมันจินตนาการได้ มันเชื่อถือได้ใช่ไหม แต่เวลาพุทธศาสนาของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีมรรคญาณมีสังขารชำระล้างกิเลส มันเหนือพระเจ้า เหนือต่างๆ หมด เพราะอะไร ถ้าทำคุณงามความดี เห็นไหม ไปเกิดเป็นพระอินทร์ พระอินทร์ ดูสิ ควบคุมเทวดาทั้งหมดยังมาใส่บาตรพระกัสสปะ ใส่บาตรพระสารีบุตร

เพื่อสร้างบุญกุศล เห็นไหม พวกเทวดา อินทร์ พรหม เขาก็ปรารถนาบุญกุศลจากครูบา อาจารย์ของเราทั้งนั้น

สิ่งที่เป็นจริง ๆ แต่ครูบาอาจารย์ของเราจะมีจุดยืนจริงหรือเปล่า ถ้ามีจุดยืนจริง เรามีความสำคัญอย่างนั้นจริง ๆ เหรอ ถ้าเรามีความสำคัญอย่างนั้นจริง ๆ ทำไมมันถึงมีความสำคัญ ละ ความสำคัญเพราะเกิดขึ้นมาที่ไรเกิดขึ้นเพราะคุณธรรม ถ้าคุณธรรมในใจขึ้นมา มันเป็นจริง ขึ้นมามันก็น่าเคารพบูชา เห็นไหม เพราะคนที่มีคุณธรรมนะ เขาจะรู้ถึงคุณสมบัติของเขา ถ้าคุณสมบัติของเขามันเกิดขึ้นมาได้อย่างไร

ถ้ามันเกิดขึ้นมาได้ เห็นไหม ดูลิ เวลาไหว้ทิศเราก็อไหว้แบบพุทธศาสนา ไหว้เพราะเรามีครูมีอาจารย์ เรามีพ่อแม่ เรามีหมู่คณะ เรามีพรรคมีพวก เรามีผู้อุปฐากดูแล นี่ไงเราก็มบริหารจัดการ เราก็ดูแลเขาให้สังคัมรมเย็นเป็นสุขใจ ถ้าไหว้ทิศเราก็อไหว้ แต่เราไหว้แบบพุทธศาสนา ไหว้แบบมรรคแบบผล เราไม่ใช่ไหว้แบบเขา เวลาเขาว่าล้างบาป ล้างบาป พวกเราจะชำระล้างกิเลสเลย บาปกรรมมันอยู่ที่ไหน บาปกรรม บาปกรรมมันอยู่ที่ใจ บาปกรรมมันไม่ใช่อยู่ที่คนนับหน้าถือตา ไม่ใช่อยู่ที่คนเคารพบูชา บาปกรรมมันอยู่ที่อวิชชา อยู่ที่ความไม่รู้ แล้วไม่รู้อะไร

เรามีปัญญาเยอะเยอะ นี่ไงกำลังจะกว้านให้เขามาเชื่อถือศรัทธาแล้วเราไม่มีปัญญาเหรอ ปัญญาของเรา เห็นไหม เราจะกว้านให้เขามายอมจำนนอยู่กับเรา แล้วเราไม่มีปัญญาเหรอ นี่ไง สิ่งอย่างนี้นั้นปัญญากิเลสทั้งนั้นนะ เวลามันพลิกแพลงไปมันพลิกแพลงไปเป็นเรื่องกิเลส ตัณหาความทะยานอยาก ตัณหาความทะยานอยากล้นฝั่ง ตัณหา ตัณหา หามาตันตัวเองใจ มันทำลายตน ทำลายตน ทำลายตน

ดูเทวทัตสิ เพราะอยากปกครองสงฆ์อยากมีอำนาจ จึงไปขอปกครองสงฆ์จากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วตั้งเลยนะ ตั้งข้อบังคับ ไม่ให้รับกิจนิมนต์ ให้อยู่โคนไม้ตลอดไป ไม่อยู่ในกุฏิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกถ้าใครปรารถนา ถ้าใครปรารถนาคนที่ประพฤติปฏิบัติจะชำระล้างกิเลสในหัวใจ เห็นไหม ที่ว่าล้างบาป ๆ ถ้าใครมีแรงปรารถนา ใครมีสัจจะมีความเข้มแข็ง เรานุญตเป็นบุคคลไป แต่ไม่ใช่บังคับให้ทุกคนทำอย่างนี้ทั้งหมด ไม่บังคับ ถ้าคนนี้ทำได้ก็ให้ทำได้

แต่เทวทัตบอกว่า ดูสิ เราขอพระองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ยอมให้เรา เห็นไหม เราเหนือกว่า เราเก่งกว่า ไฉ้พระบวชใหม่มันเชื่อ ตามไปหมดเลย สุดท้ายแล้วเทวดามาฟ้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้พระสารีบุตรไปเอาคืนมา คือไปพูดให้เขาเข้าใจได้ พูดให้เข้าใจว่าสิ่งใดเป็นจริงสิ่งใดไม่เป็นจริง จนหูดาสว่างกลับมาเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ภิภุขุที่โดนหลอกไปนะ

นี่ทางโลกๆ มันเขาเป็นอย่างนั้น เวลาเขาเป็นอย่างนั้นมันเป็นเรื่องของเขา เห็นไหม คับที่อยู่ได้คับใจอยู่ยาก เพราะมันคับหัวใจมันทนไว้ไม่ได้ มันถึงแสดงออกมาแบบนั้นเพราะมันคับใจ ก็เลสมันบีบคั้นในใจ ถ้ากิเลสมันบีบคั้นในใจ เห็นไหม ตบะธรรมเขาเพื่อชำระล้าง เขาทำลายความรักความผูกพันในหัวใจเพื่อให้มันเป็นจริงมา ถ้าเป็นจริงขึ้นมาแล้ว สิ่งที่สำคัญตอน สำคัญว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์ๆ มันวางหมด มันวางไปเองตั้งแต่กิเลสขาดใจ

ดูพระฉันทะสิ พระฉันทะถือตัวถือตน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ที่ไหนจะไปนั่งเฝ้าอยู่หน้ากุฏินะ ใครจะเข้าไปเฝ้าต้องผ่านเขาก่อน พระเถระเบื่อหน่ายไปหมดเลย พระฉันทะถือว่าเขาเป็นคนพาท้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกบวช บวชแล้วเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วพระฉันทะก็มาบวชเป็นพระ แล้วถือว่างค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสมบัติของเขา หมู่พระเดือดร้อนไปหมด

สุดท้ายแล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งพระอนนทไวับอกว่า “ท่านนิพพานไปแล้วให้ลงพรหมทัณฑ์พระฉันทะ” เวลาพองานศพ งานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสร็จแล้วพระอนนทไวัลงพรหมทัณฑ์พระฉันทะ เสียใจมาก หายไปเลย เข้าป่าเข้าเขาไปเลย นี่ไงเข้าป่าเข้าเขาไป ประพฤติปฏิบัติมาจนใจมันยอมลงได้ เพราะว่ามันถือตัวถือตนว่าในเมื่อเป็นคนพาท้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกบวช แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกบวชแล้วได้เป็นศาสดา ถือตัวถือตนว่าเป็นสมบัติของเราๆ ใจ ถือตัวถือตนคิดไปเองไง

แต่เวลาพระอนนทไวัลงพรหมทัณฑ์ เข้าป่าไปเลยนะ เข้าป่าไปตรอมใจ คับใจๆ ใจ พอคับใจขึ้นไปก็ไปพยายามค้นคว้าหาตัวเองใจ ด้วยอำนาจวาสนาได้พาท้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกบวช ด้วยอำนาจวาสนาที่สร้างมา ดูสิ เวลาบรรลุดธรรมขึ้นมากลับมาหาพระอนนทไวั

จะมาขออยู่พรหมทัณฑ์ พระอานนท์บอกว่า “จบแล้ว” จบแล้วดูสิ จบแล้วเพราะอะไร จบแล้ว เพราะถ้ามันละได้ ถ้ามันละได้

ถ้าพระฉันนะ ตั้งแต่ต้นมาถ้าเข้าใช้สติปัญญาอย่างนี้ คับหัวใจก็ใช้ตบะธรรมแผดเผา มัน ถ้าแผดเผาแล้วมันจะไม่ไปกิดขวางใคร จะไม่ทำลายใคร จะไม่ไปนั่งเฝ้าอยู่หน้ากุฏิองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ของฉัน ๆ มันเป็นไปไม่ได้ บุญอันนั้นก็บุญอันนั้น ถ้าได้ทำ มาแล้ว พระฉันนะได้ทำมาแล้วมันก็เป็นบุญของเขาจริง ๆ มันก็ทำจบจริง ๆ เวลาจบพรหมทัณฑ์ แล้วเขาได้คิดขึ้นมา เขาหลีกเร้นไป พอเขาหลีกเร้นไปเขาไปประพฤติปฏิบัติของเขา เวลาเขา ชำระล้างกิเลสออกมามันปล่อยหมด มันวางหมด วางหมด ทีนี้จะลงพรหมทัณฑ์ก็ลง จะทำ อะไรก็ยอมรับหมด ถ้ายอมรับขึ้นมามันไม่ต้องลง มันจบแล้ว นี้อยู่ในพระไตรปิฎก

นี่ไง ถ้ามันคับใจแล้วถ้ามันมีศีล สมาธิ มีปัญญา มีมรรคมีผลขึ้นมาในหัวใจ แล้วก็บอกว่าเห็นไหม ทางโลกเขานรกสวรรค์เขายังไม่เชื่อเลย เขียนเสียให้วักแล้ว มันจะมีจริงหรือเปล่านั้น มีจริงหรือไม่มีจริงมันมีของมันอยู่อย่างนั้น คนที่จะรู้จริงคือครูบาอาจารย์ของเราที่รู้จริง ที่เห็นจริงนั้นนะ นั่นมันเป็นความจริง แล้วมรรคผลมันจะมีหรือไม่มี นี่ไง ถ้ามรรคผลจะมีหรือไม่มีก็ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันมีจริงขึ้นมามันชัดเจนของมันขึ้นมา มันจะมีคุณธรรมมีสัจจะมีความจริงขึ้นมา ถ้ามีสัจจะความจริงขึ้นมาเนะ ใ้อัที่ว่าของฉัน ๆ จบหมดเลย

มันเป็นของของสงฆ์ มันเป็นสมบัติกลาง มันเป็นสมบัติของสาธารณะ ถ้าเป็นสมบัติของสาธารณะนะ เห็นไหม หมู่สงฆ์ สงฆ์เราศีลเสมอกัน ศีลสมควรกัน เราอยู่ร่วมกัน มันหมู่สงฆ์ ของที่หมู่สงฆ์ ของของใช้ร่วมกัน ความเป็นร่วมกันเรายังเห็นอกเห็นใจกันนะ พอเห็นอกเห็นใจกัน มันจะย้อนกลับไปสมัยครูบาอาจารย์เรา ถ้าครูบาอาจารย์เราท่านถึงกันตลอด ท่านจะระลึกถึงกัน ท่านจะมีน้ำใจต่อกัน ท่านจะช่วยเหลือเจือจานกันตลอดเพราะมันเป็นสังฆะ มันเป็นความผูกพันต่อกัน

นี่ไง เวลาทางโลกเขาชื่นชม เขาชื่นชมพระกรรมฐาน เพราะพระกรรมฐานจะดูแลกัน พระกรรมฐานจะรักษาเจือจานกันตลอด เพราะอะไรละ

เพราะว่าเวลาในสมัยกึ่งพุทธกาล พวกเราก็เกิดมาจากหลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่นนี่แหละ ถ้าไม่มีหลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่นเป็นหลักเป็นชัยขึ้นมา รื้อฟื้นข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา เราจะประพฤติ

ปฏิบัติกันอย่างไร เวลาประพฤติปฏิบัติกันขึ้นมา เห็นไหม หลวงปู่มั่นท่านพยายามวางธรรมข้อวัตรปฏิบัติไว้ แล้วให้พวกเราได้ประพฤติปฏิบัติ แล้วพอประพฤติปฏิบัติขึ้นไปมันอยู่เข้าไปในหัวใจ เห็นไหม นี่เราตรวจสอบกัน

เวลาหลวงตาท่านพูดถึงหลวงปู่เจี๊ยะ เราก็อยู่กับหลวงปู่มั่นมาด้วยกัน ทำไมเราจะไม่รู้ ถ้ารู้แล้วทำไมฝืนทำอย่างนั้น ถ้ารู้แล้วทำไมทำอย่างนั้น ถ้ารู้แล้ว ถ้ารู้แล้วก็ไม่ควรทำ ถ้าไม่ควรทำ เห็นไหม แต่ท่านเป็นสหธรรมิก ท่านเป็นหมู่คณะกัน ท่านก็ไม่ลงลึก เพียงแต่ท่านเตือนเห็นไหม เราก็อยู่หลวงปู่มั่นมาด้วยกันนะ แคะนี้ทุกคนได้คิดหมดเลย ก็เราก็เคยอยู่กับหลวงปู่มั่นมาด้วยกัน เพราะหลวงปู่มั่นท่านวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ให้พวกเราก้าวเดินอยู่นี่ไง เพราะท่านรื้อค้นขึ้นมาไง หมู่สงฆ์ในกรรมฐานของเราไง

ถ้ามันคับใจ คับใจก็พยายามแก้ไขอยู่ที่เรานี้ ถ้าแก้ไขที่เรานั้นเป็นประโยชน์กับเรา ประโยชน์กับเรา เห็นไหม เพราะอะไร เพราะเวลาประพฤติปฏิบัติ ทุกคนก็อยากเห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง อยากเห็นกาย อยากเห็นเวทนา อยากเห็นจิต อยากเห็นธรรม อยากจะใช้สติปัญญาเพื่อแยกแยะ เพื่อวิเคราะห์หิววิจัย เพื่อเกิดมรรคเกิดผล เราไม่ใช่ว่าเราก็มีปัญญาอยู่แล้ว ปัญญาเรานี้ท่วมท้น จะมาฟังธรรมๆ อะไรอีก

ฟังธรรมๆ ฟังธรรมตามข้อเท็จจริง ดุสิต เวลาหลวงตาท่านเป็นพระอรหันต์ ท่านแสดงธรรมนะ หลวงปู่ลี อาจารย์สิงห์ทองอย่างนี้ เป็นพระอรหันต์ด้วยกันทั้งนั้นนะ เวลาเป็นพระอรหันต์แล้วท่านแสดงธรรมทำไม เวลาท่านมาเยี่ยมอาจารย์สิงห์ทองที่ไร ท่านก็ไปเทศน์ๆ อยู่ที่นี่ แล้วอาจารย์สิงห์ทองเป็นอะไร ก็เป็นพระอรหันต์ ทำไมต้องไปเทศน์ให้พระอรหันต์ฟัง ก็ฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อรู้แจ้ง เพื่ออาจหาญ เพื่อชื่นชมกันนะ มันเป็นสัจจะมันเป็นความจริง เห็นไหม นี่ไง ถ้ามันเป็นสัจธรรม มันเป็นธรรมขึ้นมา ถ้าแสดงธรรมมันมีธรรมอย่างนี้ มันมีที่มาที่ไปไง มันมีขอบมีเขตไง มีการกระทำไง

ถ้ามีการกระทำมีความเป็นจริงอย่างนี้ขึ้นมามันฟังแล้วมันชื่นใจ เพราะอะไร เพราะมันจับต้องได้ มันเห็นมรรคเห็นผลเห็นความจริงขึ้นมา มันจะเป็นประโยชน์กับหมู่สงฆ์ ประโยชน์กับสังฆะ มันตรวจสอบกัน มันยังสะอาดยิ่งบริสุทธิ์ เห็นไหม การบ่มเพาะ ของที่บ่มเพาะยิ่งบ่ม

เพาะมากเท่าไรร่มยังสมดุลง มันยังมีคุณภาพ มันยัง เห็นไหม นี่ไง ถ้ามันเป็นความจริงอย่างนี้ นี่หมู่สงฆ์เราไป

เห็นไหม คับที่อยู่ได้คับใจอยู่ยาก คับที่ ๆ มันเป็นเรื่องที่พอจะบรรเทากันได้ แต่หัวใจกิเลสมันร้ายนัก มันบีบคั้นหัวใจ ถ้าบีบคั้นหัวใจนะเราก็ต้องมีสติมีปัญญา มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคนนะ คนหยาบ คนละเอียด เวลาคนละเอียดมันก็ไปสุขขอน ไอ้คนหยาบ ๆ มันติดผิง ๆ เลยละ มันติดผิง ๆ เพราะมันกดตันหัวใจ ถ้ามันติดผิง ๆ เลย เห็นไหม มันออกมาด้วยกิริยา ที่นี้คนหยาบคนละเอียด เราก็ต้องมีสติปัญญารักษาหัวใจของเรา ฟังธรรม ๆ เพราะเหตุนี้

ฟังธรรม ๆ เห็นไหม ของอยู่กับเรานี้ ของที่อยู่ในหัวใจเรานี้ แต่เรามองข้าม เรานึกไม่ถึง เวลาบอกว่านึกไม่ถึง ถ้านึกไม่ถึงมันเป็นความผิดพลาด นึกไม่ถึง ๆ ก็นึกไม่ถึงเสียที ถ้านึกถึงก็จบใจ ก็นึกให้มันถึงสิ ถ้านึกให้ถึงมันก็มีสติมีปัญญามันก็ดูแลเรานี้ ดูแลหัวใจนี้ นึกให้มันถึง ถ้ามันถึงแล้วเห็นไหม คนที่เขาถึงอยู่แล้วเขาก็รู้ของเขาว่ามันถึงอยู่แล้ว ความระลึกได้ มีสติมีปัญญาระลึกอยู่ในหัวใจอันนั้น ถ้าหัวใจนั้นมันระลึกได้มันก็เป็นประโยชน์กับใจดวงนั้น เห็นไหม มันเป็นประโยชน์ ๆ ทั้งหมด ประโยชน์เกิดจากไหนล่ะ เกิดจากผู้ที่ปฏิบัตินะ

ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันอยู่ในตู้พระไตรปิฎกนะ ถ้าไม่เปิดเห็นไหม เวลาถวายวัด ๆ เขาก็รับไว้ ใส่กุญแจไว้ เอาไว้กราบ เอาไว้ทำความสะอาด แต่ที่วัดเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ปฏิบัติ ๆ ด้วยความเป็นจริง เพราะเราปรียัตแล้วปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติแล้วสงสัย ปฏิบัติแล้วมีข้อสงสัยมีไต่ ๆ เราก็มาทบทวน นี่ไงสิ่งที่เขาถวายวัดเอาไว้กราบ เอาไว้ไหว้

แต่ของเราเราเอามาเทียบเคียง เวลาเราปฏิบัติแล้วมันมีสิ่งใดที่มันสะดุด มีสิ่งใดที่มันติดขัด ถ้าเราเอามาตรวจสอบมันเป็นประโยชน์ทั้งนั้นนะ ถ้ามันเป็นประโยชน์ เห็นไหม แต่เวลาปรียัต ปฏิบัติ เวลาปฏิบัติก็เอาให้มันจริงให้มันจัง ให้มันมีมรรคมีผลขึ้นมา ถ้ามีมรรคมีผลขึ้นมา เห็นไหม เหมือนที่ว่าทางโลกเขา นรกสวรรค์เขาไม่เชื่อเลย เขียนเสือให้วัวกลัว ไอ้พวกนักปฏิบัติเรานี้ มรรคผลจะมีหรือเปล่า ถ้ามรรคผลจะมีหรือเปล่า เห็นไหม จะมีหรือไม่มีมันเป็นการยืนยัน ยืนยันตรงไหน

ยืนยัน เห็นไหม ดูลิ คนที่จะประพฤติปฏิบัติ คนเราต้องมีสติมีปัญญา ต้องมีอำนาจวาสนา นะ ดูนะเวลาสมัยหลวงปู่มั่นนะ ลูกศิษย์หลวงปู่มั่นแต่ละองค์ๆ ทิฐิมานะ ดูลิ หลวงตา ท่านบอกว่าท่านก็เป็นคนที่มีความสูงคนหนึ่งนะ ลงใครไม่ได้หรอก แต่ทำไมไปเหตุผลของหลวงปู่มั่นท่านก็ต้องไปยอมจำนนกับเหตุผลของหลวงปู่มั่น ท่านเป็นสุภาพบุรุษ เห็นไหม ท่านยอมจำนนแล้วมันเปิดกว้าง มันเปิดรับ มันลงใจ แล้วมันฟัง ฟังแล้วมันพยายามประพฤติปฏิบัติ มันจะเอาจริงเอาจังขึ้นมา ด้วยความเคารพด้วยความบูชาเลย เสียสละชีวิตเพื่อหลวงปู่มั่นเลย

นี่ไง เวลาที่เราจะประพฤติปฏิบัติ เราก็คงต้องมีอำนาจวาสนามีบารมี มีจุดยืนของเรา ถ้ามีจุดยืนของเรา มันจะฟังใคร ฟังใครแล้วมันจะยอมลงใคร แต่มันจะยอมลง ยอมลงด้วยเหตุผล ใจ ยอมลงด้วยสัจจะด้วยความเป็นจริงใจ ถ้าความเป็นจริง เห็นไหม เราหาอย่างนี้ หาอย่างนี้ ทางโลกเขา เขาหาคนดีๆ เห็นไหม ครูบาอาจารย์ท่านบอกเลย อาจารย์นี้หายากๆ แก้วแหวนเงินทองมันจะหาได้จากคอกคน จากนี้วคน แก้วแหวนเงินทองมันยังพอหาได้ ไม่ใช่ของเราเราก็มองเห็น

แต่คนดี พระดี พระจริงหาที่ไหน แล้วหาได้อย่างไร ไม่มี ในเมื่อไม่มีสติไม่มีปัญญา เราเอาอะไรเทียบเคียง แต่เพราะหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านเป็นความจริงของท่าน ท่านแสดงธรรมของท่านเป็นสาธารณะ แล้วคนที่มีความสติปัญญามันตรวจสอบ มันชัดเจนของเขา ถ้าของเขาขึ้นมา เขาสนใจของเขาอย่างนั้น เห็นไหม นี่ไง ถ้าคับใจๆ คับใจเพราะมันมีอย่างนี้เป็นผู้ชี้แนะขึ้นมา มันก็แสงสว่าง แสงสว่างทำให้หัวใจนี้มันมีทางออก ทำให้หัวใจนี้มันมีการเคลื่อนไหว มีการเคลื่อนไหว ปฏิบัติไปแล้ว เออ เป็นอย่างนั้นจริงๆ เป็นอย่างนั้นจริงๆ เพราะอะไร

เพราะหลวงปู่มั่นท่านพูดเอง คีล สมาธิ ปัญญา ต้อง! ต้อง! ต้อง! ต้องเป็นอย่างนั้นเลย ทำไปแล้วต้องเป็น จะเป็นแนวทางไหนก็แล้วแต่ต้องเป็นอย่างนี้! ต้องเป็นอย่างนี้! จะแนวทางไหนก็แล้วแต่ ทำมาแล้วถ้ามันลงสมาธิแล้วมันต้องอย่างนี้ สมาธิไม่ใช่มรรคไม่ใช่ผล สมาธิเป็นบาทเป็นฐานขึ้นไป สมาธิเป็นบาทเป็นฐานขึ้นไปแล้วน้อมไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ตามความเป็นจริงนั้นนะใช้วิปัสสนา ต้องเป็นอย่างนี้! เป็นอย่างอื่นไม่ได้

แล้วเวลาปฏิบัติไปจะไปทางอื่นไปสิ คับใจ หัวใจนี้ทุกซอกทุกมุม แล้วยังให้กิเลสมันชักนำไปอีก แล้วจะไปแถวออกนอกทาง แล้วจะมาอวดหลวงปู่มั่นนะ ว่าฉันทำมาอย่างนี้ถูกต้อง ไป

เลยๆ มันกลับมาไม่ได้หรอก พอออกนอกทางไปแล้วมันหาทางกลับไม่เจออีกต่างหาก แต่ถ้าเป็นความจริง ต้องเป็นอย่างนี้! พอเข้าทาง ไซ้ ไซ้ แล้วคิดว่าจะหลงงมปุ้ม้นใหม่ จะเคารพ หลวงปุ้ม้นใหม่ ถ้ามันจะเคารพมันเคารพกันที่นี้ไง

ถ้ามันคับใจๆ เพราะว่ากิเลสมันบีบคั้น มันบีบหัวใจ ถ้าบีบหัวใจมันไม่มีสิ่งใดที่จะไปแก้ไขได้หรอก มันต้องเป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัจธรรมเป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ เพราะมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัย เราเป็นสาวกสาวกะ ทั้งๆ ที่มีแนวทาง ทั้งๆ ที่มีทฤษฎีมีสัจธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ร้อยสัจจะความจริงอันนั้น แล้ววางสัจจะความจริงอันนั้น เห็นใหม่ ตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้มาสองพันกว่าปี ใครแสดงธรรม ใครพูดใครปฏิบัติอย่างไรแล้วแต่ อยู่ในกรอบในสัจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งนั้น

ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งนั้น เห็นใหม่ ในเมื่อสิ่งที่มันมีอยู่ ของมันมีอยู่แล้ว เราจะไปเล่นเล่น เราจะไปเสียเวลา เรายังเพื่อเจ้อปล่อยวาง เราไม่ทำความเป็นจริงหรือ ถ้าเราทำความเป็นจริงนะให้มันเป็นจริงขึ้นมา เห็นใหม่ ใครเป็นคนทำ นี่ไง ใจของใคร ใจของใคร เป็นคนทำใจนั้นเป็นคนได้ไง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะรื้อสัตว์ชนสัตว์แล้ววางธรรมวินัยนี้ไว้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มาแบ่งมรรคแบ่งผล มาเก็บผลประโยชน์จากผู้ที่ใช้สัจธรรมอันนี้เลย ใครทำขึ้นมาคนนั้นจะเป็นปัจเจกตั้ง คนนั้นจะเป็นสันทิฏฐิโก คนนี้จะเกิดธรรมสังเวช หลวงตาเวลาท่านถึงที่สุดของท่าน ท่านเกิดธรรมสังเวช น้ำตาล้างภพล้างชาติ น้ำตาออกมาจากสัจธรรม เกิดธรรมสังเวช กราบแล้วกราบเล่า กราบแล้วกราบเล่า

กราบถึงใคร กราบถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ระลึกถึงบุญถึงคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ระลึกถึงๆ เห็นใหม่ คนที่ประพฤติปฏิบัติมาเจียนตาย เวลาทำขึ้นมาปฏิบัติมาเกือบตาย เอาชีวิตเข้าแลก มันเกิดจากอะไร ก็เกิดจากคุณสมบัติเกิดจากความสามารถของตนโดยที่มีหลวงปุ้ม้นเป็นผู้ชี้ทาง

แต่เวลาระลึกถึงบุญถึงคุณก็กลับไประลึกถึงคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ได้ระลึกถึงเลยที่เราเจียนตาย เราทำเกือบตาย มันเป็นการที่เราทำขึ้นมาเองก็ต้องชมคุณสมบัติของเรา มันต้องชมเราสิ ว่าเราเก่ง เราดี เรางาม แต่ไม่มีใครระลึกอย่างนั้นเลย กลับระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลากราบครูบาอาจารย์ เวลากราบนะ ทั้งๆ ที่เราทำมาเกือบเป็นเกือบตาย ถ้าเกือบเป็นเกือบตายก็ต้องชม โอ้ ฉันเก่ง ฉันยอด ฉันเยี่ยม ยอดเยี่ยมมาจากไหน สาวกสาวกะผู้ได้ยินได้ฟัง สาวกสาวกะเก็บหอมรอมริบเอาจากของที่เขารู้แล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ ไม่มีสิ่งที่ไม่ได้อยู่ นั่นนะ นี่มารื้อสัตว์ชนสัตว์ก็มารื้อสัตว์ชนสัตว์ด้วยสังขารด้วยมรรคด้วยผลที่วางไว้นี้ไง

แล้วเรามาประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่มีอยู่แล้ว เราตื่นตื่นเราทำความจริงของเรา เห็นไหม คับใจอยู่ยากๆ กิเลสมันบีบคั้นนะ กิเลสมันบีบหัวใจนั้น แล้วถ้าหัวใจนั้น เห็นไหม เราพยายามทำของเรา เราปฏิบัติของเราขึ้นมาให้มันเป็นจริงของเราขึ้นมา ถ้าจริงมันจริงขึ้นมาแล้ว เห็นไหม นี่เป็นสัจจะเป็นความจริง ถ้าสัจจะเป็นความจริงก็สมความปรารถนา

ตั้งแต่เราบวชมาไง บวชมา บวชมาประพฤติปฏิบัติ มาลงอุโบสถ เห็นไหม พอลงอุโบสถเราเข้าหมู่ เข้าหมู่ขึ้นมามันสิ่งที่แนวทางที่เรามาตรวจสอบกันๆ เข้าหมู่ ถ้าเข้าหมู่ เห็นไหม เราสนทนาธรรม สถานที่ที่เป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะ หมู่คณะเป็นสัปปายะ หมู่คณะๆ เข้าหมู่ๆ หมู่คณะเป็นสัปปายะ พอมันเป็นสัปปายะนะ เราอยู่ของเราคนเดียวเรามีปฏิญญามานะอย่างใดเราก็ถือตัวถือตนของเราไป เห็นไหม ปัญญามากปัญญาเยอะก็ว่ากันไป ว่าปัญญาของกิเลสทั้งนั้นนะ

เวลาเข้าหมู่เข้าคณะขึ้นมา มันมีมุมมองๆ มันมีการสนทนาธรรมมีต่างๆ เห็นไหม นี่เข้าหมู่คณะ ครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ ถ้าครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ มันเป็นความเสมอภาค มันมีความเสมอภาค เห็นไหม ดุสิต เวลาครูบาอาจารย์ท่านเป็นธรรมนะ จิตหนึ่ง คนเหมือนกัน ชีวิตเหมือนกัน ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัยเหมือนกัน คนทั้งนั้น คนเท่ากับคน แต่เวลามาเปรียบเทียบเรื่องกิเลส กิเลสไม่เท่าละ กิเลสหยาบ กิเลสหนา กิเลสร้อยแปดพันแก้ว

ฉะนั้นถ้าครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ เห็นใหม่ มันมีความเสมอภาค แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแล้ว ดูลิ เวลาหลวงตาท่านแสดงธรรม อาจารย์สิงห์ทอง หลวงปู่ลี ท่านเป็นพระอรหันต์ แสดงธรรมต่อหน้าพระอรหันต์นะ แสดงธรรมต่อผู้รู้ด้วยกันมันจะหลีกเลี่ยงได้อย่างไร มันจะมาโกหกมดเท็จอยู่ได้อย่างไร มันจะมาแก้ได้อย่างไร เพราะพระอรหันต์ฟังนะ นี่ใจความเสมอภาคกันใจ ความเสมอภาคของครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะใจ

ถ้าครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ มันจะเป็นหลักเป็นชัยของหมู่คณะใจ ถ้าเป็นของหมู่คณะ มันทำลายตรงนี้ให้มันเป็นจริงขึ้นมา ฟังธรรมฟังธรรมเพื่อนี่ เวลาเราฟังธรรมฟังธรรมเพื่อนี่ เพื่อคุณธรรมอันนี้ ฟังธรรมเพื่อหัวใจดวงนี้ ฟังเพื่อการประพฤติปฏิบัติอย่างนี้ ฟังเพื่อเรา เพื่อเรา เพื่อเราเพื่อสังคมสงฆ์ เพื่อความมั่นคงของสงฆ์ เพื่อความมั่นคงของการปฏิบัติ เพื่อความมั่นคงของหัวใจดวงนี้ เอวัง